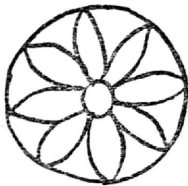
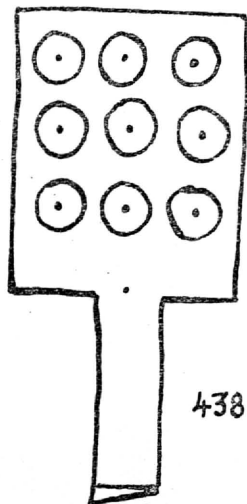

ציור א'

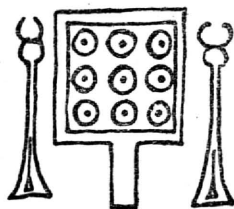

עוד לעניין המחטה כקישוט יהודי

כחוספת למה שכתבתי בדבר המחטה בידיעות ח' ע' 21, ברצוני להעיר את תשומת לבם של חכמי הארכיאולוגיה השמית על הקבלה מעניינת. הכלי הידוע לנו מכמה קישוטים יהודיים מתואר בדיוק באותה הצורה על מצבות פוגיות מקרת-חדשה. המצבות האלה מוקדשות כרגיל לרבת לתנית פן בעל. אני מביא כאן בציור א' את המחטה ממצבת אמתמלכת בת שפט (CIS I, 438) ובציור ב' את זו שבמצבת שמרבעל בן שצף בן בעלחנא (CIS I, 2377). במקרה הראשון הכלי בא יחד עם שושנה מתומנת ובמקרה השני הוא מתואר בין שני עמודים שעליהם סמלי תנית. מחברי הקורפוס לא ידעו את פשר הדבר, והם מעירים עליו: כלי שישושו בלתי נודע, אך די להשוות את התמונות במאמרו של נרקיס (1) אל הצורות הנ"ל כדי לראות את הזהות המוחלטת בין המצבות הפיניקיות והתיאורים היהודיים המאוחרים מהם מאות שנים. קשה יותר לשער מה מסמל הכלי. על-פני המצבות מתוארים כמה קישוטים, שחלקם סמלים ברורים, חלקם סתם קישוטים, וחלקם כנראה סימנים לתרומות. לפי השערת טוטין (Toutain) המובאה ברשימתו של פרייזנדן⁽²⁾ מסמלת פכית השמן, דרך-משל, תרומות שמן. המחטה יכולה אפוא לסמל תרומות בשמים או קטורת לטובת הפולחן⁽³⁾.

438

2377

ציור ב'

(1) JPOS XV, pp. 14-28.

(2) Pauly-Wissowa, REKA, s.v. Tanit, col. 2197.

(3) לידיעות ח', א', ע' 21, הערה 6, עלי להוסיף, שבם ד"ר א. רייסנברג (JPOS XVI, p. 198) הזכיר את האפשרות שהמחטה היא סמל יום-הכפורים.

מ. אבי-יונה

ספר הישוב

ברשימתי זו ברצוני לייחד את דיבורי על אחד מן הספרים המכנסים את שרידי משכנותינו בעבר, הוא ספר הישוב, שכרכו הראשון מספל בישוב היהודי בארץ מחורבן בית שני ועד הכיבוש הערבי. אין ספק שעתיד ספר זה להעשות אבן פנה לכמה וכמה בניני מחקר בישובה של הארץ. מי שיהפוך בו ויחזור ויהפוך בו יגלה אוצרות גנוזים, שלא היו נראים קודם לכן מחמת פיזורם בספרות התלמודית והמדרשית. ברצוני לעמוד הפעם רק על צד אחד של הספר, היינו על רשמנו